Molenlanden

Schriftelijke vragen aan het college (op basis van artikel 16 of artikel 55 Reglement van Orde)

Datum: 4 november 2026
Zaaknummer: 1290252
Steller van de vragen: Stefan van der Weide
Politieke partij: CDA
Onderwerp: Inspiratiekader participatie en samenwerking
Portefeuillehouder: Mariska Asmus
Behandelend ambtenaar: Kirsten Molenaar
Toelichting: Het CDA steunt de gedachte achter het Inspiratiekader Participatie en Samenwerking van harte. Met deze vragen willen we helder krijgen wat het kader toevoegt aan het beleid uit 2021, wat inwoners daarvan in de praktijk gaan merken en waarop zij mogen rekenen. Daarbij vragen we naar de lessen uit eerdere ervaringen, de inbreng van inwoners en de afspraken over verantwoordelijkheden en ondersteuning. De antwoorden helpen ons bij de bespreking van het voorstel. Voor ons staat centraal hoe dit kader de samenwerking blijvend versterkt en tot zichtbare resultaten voor onze dorpen leidt.

1. **Wat hebben we geleerd sinds 2021?**
   Welke ervaringen en evaluaties van het beleid uit 2021 liggen onder deze herijking? Wat werkte goed en wat vroeg om aanpassing? Waar kunnen we die bevindingen teruglezen?

   Verwijzingen: Raadsvoorstel, p. 1–3, met name argument 1.7 op p. 3 over eerdere ontwikkelingen en praktijkervaringen. Inspiratiekader, p. 1, over de aanleiding voor het nieuwe kader.

Antwoord 1: Sinds de vaststelling van het participatiebeleid in 2021 hebben wij ervaring opgedaan met uiteenlopende participatietrajecten, bewonersinitiatieven, inwonersparticipatie, overheidsparticipatie en de verdere ontwikkeling van kerngericht werken. Deze ervaringen laten zien dat participatie steeds minder beperkt blijft tot het betrekken van inwoners bij gemeentelijke plannen en projecten. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen steeds vaker zelf initiatief en verwachten van de gemeente een rol die past bij de situatie: soms sturend, soms ondersteunend en soms samenwerkend. Geen enkel participatieproces is hetzelfde. Wat in de ene kern goed werkt, hoeft niet automatisch passend te zijn in een andere kern of bij een andere opgave. In de praktijk is steeds meer behoefte aan samenwerking vanuit een gezamenlijke opgave met ruimte voor maatwerk, duidelijke rolafspraken en wederzijds eigenaarschap.

Deze inzichten zijn niet gebaseerd op één afzonderlijke evaluatie, maar op de ervaringen die de afgelopen jaren zijn opgedaan in de dagelijkse praktijk. U kunt hierbij denken aan gelopen participatietrajecten, inwonersinitiatieven, kerngericht werken, gesprekken met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en het traject van de afgelopen anderhalf jaar om te komen tot een participatieverordening. Deze ervaringen zijn verwerkt in het inspiratiekader en zijn aanleiding om voor te stellen de bestaande documenten uit 2021in te trekken.

Kort samengevat hebben we geleerd dat de uitgangspunten uit 2021 nog steeds waardevol zijn, maar dat de praktijk vraagt om een andere, bredere benadering waarin niet alleen participatie centraal staat, maar

vooral de samenwerking tussen gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dat is de ontwikkeling die met het inspiratiekader wordt beschreven.

2. **Wat hebben inwoners ingebracht?**
   Kunnen we de uitgezette inwonersvragenlijst en de uitkomsten ontvangen? Hoeveel inwoners reageerden, welke groepen zijn bereikt en wat zien we van hun inbreng terug in het kader? Is dit ook aan hen teruggekoppeld? Mocht dit al met de raad zijn gedeeld: excuses dat we het hebben gemist; een verwijzing volstaat.

   Verwijzingen: Raadsvoorstel, p. 2, over de werksessies met onder anderen inwoners. Daarnaast de gemeentelijke oproep 'Denk mee over participatie in Molenlanden' van 22 mei 2026; dit is een internetbericht zonder paginanummer.

Antwoord 2: Tijdens de beeldvormende sessie op 10 september 2026 zijn de uitkomsten van de inwonersvragenlijst met uw raad gedeeld. Vanwege AVG-richtlijnen is de publieksversie met uw raad gedeeld. De samenvatting (publieksversie) van de uitkomsten en de presentatie van die avond, vindt u in het raadsinformatiesysteem bij de beeldvormende avond. Invior heeft de resultaten van de enquête ook teruggekoppeld aan de deelnemers. Alle deelnemers die hadden aangegeven graag in gesprek te willen, zijn in september uitgenodigd voor een werksessie participatie. De rode draad van deze avond is gedeeld met de aanwezigen. De samenvattende conclusie van de avond met inwoners was: "goede participatie draait om luisteren, transparantie en samenwerking. Wanneer inwoners serieus genomen worden en er iets gebeurt met hun inbreng, ontstaat meer betrokkenheid, vertrouwen en gezamenlijk eigenaarschap". Na vaststelling van het inspiratiekader delen wij dit kader ook met inwoners die aangegeven hebben verder in gesprek te willen over participatie.

3. **Wat stellen we vast en hoe zit het met de wettelijke eisen?**
   Welke status krijgt dit kader als het beleid uit 2021 wordt ingetrokken? Hoe sluit het aan op de Inspraakverordening 2019, de komende participatieverordening en de eisen uit de Omgevingswet? Wanneer krijgt de raad de nieuwe verordening voorgelegd en hoe wordt ervoor gezorgd dat ook in de overgang aan de wettelijke eisen wordt voldaan?

   Verwijzingen: Raadsvoorstel, p. 1, besluitpunt 3 over het intrekken van de stukken uit 2021; p. 3, argument 1.9 over de status van het kader; p. 4, laatste alinea onder 'Vervolgstappen', over de participatieverordening. Inspraakverordening Molenlanden 2019, artikelen 2 en 4, over verplichte inspraak en de procedure.

Antwoord 3: Het inspiratiekader is een richtinggevend kader voor de manier waarop gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samenwerken. Het inspiratiekader beschrijft de uitgangspunten, waarden en principes die wij daarbij belangrijk vinden. Het bevat bewust geen juridische verplichtingen of procesvoorschriften. De formele spelregels voor participatie worden vastgelegd in de participatieverordening. Daarmee sluiten wij aan bij de bedoeling van de Wet versterking participatie op decentraal niveau. De VNG beschrijft dat de participatieverordening de spelregels voor participatie binnen de gemeente vastlegt, terwijl gemeenten daarnaast ruimte hebben om hun visie, uitgangspunten en ambities op participatie op een andere wijze vorm te geven.

De huidige Inspraakverordening 2019 blijft van kracht totdat de nieuwe participatieverordening door de raad is vastgesteld en in werking is getreden. In de participatieverordening is een overgangsbepaling opgenomen voor inspraaktrajecten die voor 1 januari 2027 zijn gestart. De participatieverordening wordt in de cyclus van december 2026 aan de raad aangeboden.

De participatieverordening sluit daarnaast aan op de Omgevingswet. De VNG modelverordening die is gebruikt als voorbeeld geeft gemeenten daarbij expliciet de mogelijkheid om de participatieverordening zoveel mogelijk toe te passen bij kerninstrumenten zoals het vaststellen of herzien van de omgevingsvisie of het omgevingsplan. Zoals in de implementatiehandleiding van de VNG is beschreven leent de participatieverordening er zich niet voor om van toepassing te zijn op de omgevingsvergunning. Op grond van de Omgevingswet is participatie bij de aanvraag van een omgevingsvergunning in beginsel namelijk niet verplicht voor de aanvrager en daarnaast is het de aanvrager en niet het bevoegd gezag dat in zulke gevallen participatie toepast.

Samenvattend geldt dat het inspiratiekader richting geeft aan de samenwerking, de participatieverordening de formele spelregels vastlegt en de wettelijke kaders uit onder meer de Gemeentewet, de Wet versterking participatie op decentraal niveau en de Omgevingswet de juridische basis vormen.

4. **Welke afspraken uit 2021 blijven gelden?**
   Welke eerdere beloften en doelen blijven behouden, welke veranderen en welke vervallen? Blijft de participatieparagraaf in raadsvoorstellen bestaan, zodat zichtbaar is wie betrokken waren, wat hun inbreng was en hoe die is meegewogen? Waar worden deze afspraken straks vastgelegd?

   Verwijzingen: Participatiebeleid 2021, p. 7, met de acht participatiebeloften. Ambitie en doelen participatie 2021, p. 6–8, over de ambitie, doelen en het voorkomen van negatieve effecten; specifiek p. 9, onder 'Participatieparagraaf'. Raadsvoorstel, p. 1, besluitpunt 3.

Antwoord 4: De uitgangspunten uit 2021 verdwijnen niet, maar krijgen een nieuwe plek om een aantal voorbeelden te noemen: vroegtijdige betrokkenheid blijft; duidelijkheid over invloed blijft; terugkoppeling blijft; aandacht voor verschillende belangen blijft; maatwerk blijft. Wat verandert is dat deze elementen niet langer in afzonderlijke beleidsdocumenten zijn ondergebracht, maar hun plek krijgen in het inspiratiekader, de participatieverordening en ondersteunende instrumenten zoals de participatietoolkit. Ook blijft het college in raadsvoorstellen of door middel van een participatieverslag bij een raadsvoorstel inzichtelijk maken of en hoe participatie heeft plaatsgevonden, welke belangen zijn ingebracht en hoe deze zijn meegewogen. De regels hiervoor liggen besloten in de participatieverordening.

5. **Wie houdt de samenwerking op gang?**
   Hoe wordt bij gedeeld eigenaarschap afgesproken wie het proces bewaakt, afspraken opvolgt en aanspreekbaar is voor inwoners? Wie biedt ondersteuning, bijvoorbeeld als belangen botsen of de samenwerking vastloopt? Welke rol krijgen de verbinders en welke capaciteit is hiervoor beschikbaar?

   Verwijzingen: Inspiratiekader, p. 3, over rollen, belangen en verantwoordelijkheden; p. 4–5, over eigenaarschap en het vooraf bepalen van rollen en spelregels. Raadsvoorstel, p. 4, onder 'Extra uitleg bij de kosten' en 'Vervolgstappen', over de uitvoering door het college.

Antwoord 5: Eigenaarschap en daarmee ook de verantwoordelijkheid ligt bij de deelnemende partijen en verschilt per initiatief. De gemeente ondersteunt waar nodig bij het maken van afspraken over rollen, verwachtingen en verantwoordelijkheden. Verbinders kunnen hierbij een ondersteunende rol vervullen door partijen met elkaar in contact te brengen, gesprekken te begeleiden, knelpunten te signaleren en de verbinding tussen samenleving en gemeentelijke organisatie te versterken. De inzet en positionering van de verbinders maakt onderdeel uit van hun reguliere werkzaamheden en van de verdere uitwerking en ontwikkeling van het kerngericht werken. Door te experimenteren en daarvan te leren gaan we met elkaar ontdekken of de huidige capaciteit van verbinders volstaat.

6. **Hoe weten we of het voor inwoners beter werkt?**
   Hoe wordt gevolgd of inwoners zich gehoord voelen, weten waar ze invloed op hebben en zien wat hun inbreng oplevert? Wordt ook gekeken of het vertrouwen groeit en de samenwerking tot betere oplossingen leidt? Kan de inwonersvragenlijst daarbij als vertrekpunt dienen? Welke terugkoppeling krijgt de raad vóór de aangekondigde rapportage uiterlijk eind 2028?

   Verwijzingen: Raadsvoorstel, p. 2, onder 'Beoogd effect'; p. 4, onder 'Vervolgstappen', over het verzamelen van ervaringen en de terugkoppeling uiterlijk eind 2028. Inspiratiekader, p. 3, over invloed, vertrouwen en terugkoppeling; p. 6, over leren van ervaringen en resultaten.

Antwoord 6: Het college wil de werking van het inspiratiekader niet uitsluitend beoordelen aan de hand van aantallen deelnemers of participatietrajecten. Minstens zo belangrijk is hoe inwoners de samenwerking met de gemeente ervaren. Daarom worden ervaringen opgehaald via inwonersvragenlijsten, participatietrajecten, gesprekken met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en medewerkers, aangevuld met inzichten uit digitale participatieplatforms zoals Hoplr.

Het inspiratiekader gaat uit van een lerende aanpak. We leren door te doen, ervaringen op te halen en inzichten direct toe te passen in nieuwe trajecten. Daarbij kijken we niet alleen naar bereik en deelname,

maar ook naar vragen als: voelen inwoners zich gehoord, weten zij waarop zij invloed hebben, begrijpen zij hoe afwegingen zijn gemaakt en ervaren zij dat hun inbreng van betekenis is geweest?

De raad wordt bijvoorbeeld tijdens een beeldvormende sessie eind 2027 geïnformeerd over relevante ervaringen en geleerde lessen. Deze inzichten worden benut om de werkwijze verder te ontwikkelen en vormen samen de basis voor de evaluatie die uiterlijk eind 2028 aan de raad wordt aangeboden. Daarmee is de evaluatie niet alleen een moment van verantwoorden, maar ook een middel om samen te leren en de samenwerking tussen gemeente en samenleving te verbeteren.

7. **Wat staat vast en waar is ruimte voor maatwerk?**
   Het kader kiest voor maatwerk. Welke afspraken gelden daarbij altijd en waarop mogen inwoners rekenen? Denk aan duidelijkheid over invloed en besluitvorming, het betrekken van mensen die minder snel meedoen en terugkoppeling over hun inbreng. Wat bepalen betrokkenen per traject zelf?
   Verwijzingen: Inspiratiekader, p. 3, over verwachtingen, terugkoppeling en maatwerk; p. 4–5, over rollen, invloed en de vier kernvragen, waaronder het bereiken van inwoners die minder snel aan tafel zitten. Raadsvoorstel, p. 3–4, kanttekeningen 1.1 en 1.3 over procesvoorschriften en duidelijke verwachtingen.

Antwoord 7: Het inspiratiekader kiest bewust voor maatwerk, omdat iedere opgave, kern en groep betrokkenen anders is. Dat betekent echter niet dat alles per traject opnieuw wordt bepaald of tussendoor zomaar kan wijzigen. Er zijn uitgangspunten die altijd gelden en onderdelen die in een participatieaanpak per situatie worden uitgewerkt. Het inspiratiekader beschrijft de uitgangspunten die voor iedere vorm van samenwerking gelden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om duidelijkheid over het doel van de samenwerking, transparantie over rollen en verwachtingen, aandacht voor verschillende belangen en perspectieven, een inspanning om ook mensen te bereiken die minder snel deelnemen en het zorgvuldig terugkoppelen van opbrengsten en gemaakte afwegingen.

Deze uitgangspunten worden juridisch en procedureel geborgd in de participatieverordening. Daarin is onder andere vastgelegd dat vooraf een participatieaanpak wordt opgesteld, dat duidelijk wordt gemaakt welke invloed deelnemers hebben en dat inzichtelijk wordt gemaakt wat er met de inbreng van deelnemers is gedaan. De participatieaanpak of het plan van aanpak vormt vervolgens de vertaling naar de praktijk. Daarin wordt per traject beschreven waarom participatie plaatsvindt, waarover participatie mogelijk is, wie worden betrokken, welke participatievormen worden ingezet en welke invloed deelnemers hebben. Ook wordt daarin vastgelegd hoe verschillende doelgroepen worden bereikt en hoe de terugkoppeling wordt georganiseerd.

Het inspiratiekader geeft richting aan de manier waarop we samenwerken.

De participatieverordening beschrijft de kaders en minimale spelregels.

De participatieaanpak geeft per traject invulling aan het maatwerk.

Inwoners mogen erop rekenen dat vooraf aan de hand van het Molenlands tandwiel en de vier vragen (waarom, wat, wie en hoe) duidelijkheid wordt gegeven over de bedoeling van het proces, hun invloed op het proces, de wijze waarop zij kunnen deelnemen en hoe hun inbreng wordt meegewogen. De concrete invulling van het proces wordt vervolgens afgestemd op de aard van de opgave, de betrokken partijen en de situatie.